

Skládání slov - kompozice

Tvoření nových slov na bázi
dvou nebo více základových
slov.

Klasifikace kompozit / složenin

- I. Slovnědruhová: podle slovního druhu, kterým je **DRUHÁ ČÁST** složeného slova:

volnomyšlenkář – substantivum

elektrotechnický – adjektivum

spolurozhodovat – sloveso

Klasifikace kompozit / složenin

- II. Podle vztahů mezi členy složeného slova – stejné jako ve spojení slov ve větě
 - souřadicí vztah: štěrkopísek (= štěrk a písek), červenomodrý, česko-německý

SLOŽENINY KOORDINAČNÍ =
PŘÍRAZOVACÍ

Klasifikace kompozit / složenin

- podřadící vztah – odpovídá spojení:

podmět + přísudek: **vodopád** (padá voda)

přísudek + předmět: **tlakoměr** (měřit tlak)

přívlastek + jméno: **novověk** (nový věk)

**SLOŽENINY SUBORDINAČNÍ /
DETERMINAČNÍ = URČOVACÍ**

Klasifikace kompozit / složenin

- podřadící vztah – odpovídá spojení:

sloveso + příslovečné určení: olejomalba
(malovat olejem)

přísudek + substantivum + doplněk:
samovládce (někdo vládne sám)

**SLOŽENINY SUBORDINAČNÍ /
DETERMINAČNÍ = URČOVACÍ**

Klasifikace kompozit / složenin

- III. Podle slovního druhu první části složeniny (u adjektivních složenin)

substantivum: rozporuplný, býložravý

adjektivum: staročeský, tmavovlasý

zájmeno: samovolný, všežravý

číslovka: tříletý, mnohočetný

příslovce: kolemjdoucí, pravotočivý

Klasifikace kompozit / složenin

- IV. Podle způsobu tvoření složeniny

A. Vlastní složeniny

Slovotvorné základy obou slov jsou spojeny tzv. spojovacím vokálem:

- „o“: sam**o**obsluha, vod**o**hospodářství
- „i“: pět**i**koruna, svít**i**plyn

Klasifikace kompozit / složenin

- IV. Podle způsobu tvoření složeniny

B. Nevlastní složeniny - spřežky

Dvě slova jsou pouze spojena / „spřažena“ bez další změny (bez spojovacího vokálu a změny stavby slov)

zeměkoule (země koule), **pravděpodobný** (podobný pravdě), **světlemodrý** (světle modrý), **bojeschopný** (schopný boje)

Klasifikace kompozit / složenin

- IV. Podle způsobu tvoření složeniny

C. Slova vzniklá kombinací skládání a odvozování „kompozičně-derivačním postupem“

Slovotvorné základy jsou spojeny spojovacím vokálem a druhá část složeniny má povahu slova odvozeného příponou:

Dřevorubec (dřev + o + rub + -ec)

Modrooký (modr + o + ok + ý)

(Srovnání s odvozováním: ten, kdo chodí je chodec; ten, kdo rube dřevo je dřevorubec)

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

- osoby
- zvířata
- rostliny
- předměty
- místa

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

Názvy osob

- přídavné jméno + podstatné jméno:
rychlostudent, velkokrál, malopodnikatel,
drobnopěstitel, velkovinař
- podstatné jméno + podstatné jméno:
včelmistr, sbormistr, šichtmistr...,
vzdorokrál; fondmanažer, projektmanažer

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

Názvy osob

- zájmeno + podstatné jméno: samostudent, samovrah
- sloveso + podstatné jméno: střelmistr, vydřiduch, pudivítr

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

Názvy zvířat

vele + podstatné jméno: veledaněk, veleještěr, veleštír,
velemlok

Názvy míst, budov

přídavné jméno + podstatné jméno: velkofarma, velkodům,
malohospodářství...

číslovka + podstatné jméno: dvojrovina

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

Názvy rostlin:

přídavné jméno + podstatné jméno:

drobnokvět, rezekvítek, bělotrn, bělokrk

podstatné jméno + podstatné jméno:

bobkovišeň, bobkotřešeň

Klasifikace kompozit / složenin

- V. Podle toho, co označují

Podstatná jména

Názvy předmětů:

autosedačka, autorádio...

vodoznak, olejoznak

videopřijímač, videopřehrávač...